

Oponentní posudek na práci Jana Nechvíla *Průběh sestavování vlády České republiky po volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konaných v červnu 2006.*

Práce je věnována, přinejmenším deklaratorně, průběhu sestavování vlády ČR po volbách do PSP ČR v r. 2006. Sestává z úvodu, závěru a sedmi kapitol statě – celkem 47 stran textu, nepočítaje úvodní stránky a seznam literatury, obligátní rozsah je tedy překročen – , kapitol svým rozsahem velmi rozdílných, nicméně zhruba rovnoměrně pokrývajících tři probíraná témata (viz níže). V úvodu nejsou formulovány výzkumné otázky, najdeme je až v závěru a nekryjí se zcela s předmětem vymezeným v názvu: vztah dvou tradic studia koaličního vládnutí jako teoretický problém; jaký byl vliv předvolební kampaně na povolební jednání; jaká podoba vlád je v českém politickém systému nejčastější. (S rezervou by se snad dalo říci, že posledně jmenovaná otázka se jako cíl objeví již v úvodu, na s. 10, kde se hovoří o snaze zobecnit empirická zjištění a určit k jakému vládnímu modelu český politický systém inklinuje. Pokud však tohle bylo opravdu hlavním cílem, pak se s ním míjí přinejmenším dvě třetiny samotného obsahu práce, protože empirický materiál se týká pouze voleb v r. 2006, nikoli voleb předchozích, tím méně příčin, které by mohly něco vypovídat o inklinaci systému.) Autor by měl tedy při obhajobě upřesnit hlavní cíl své práce a vysvětlit, jak se tento cíl promítnul do zvolené struktury.

Odpověď na první výzkumnou otázku je volnou parafrází dvou konkrétních zdrojů (jedné kapitoly *Moderních politologických teorií* od Říchové a úvodních částí *Multiparty Government* od Lavera a Schoefielda), v druhé a třetí otázce se autor snaží o původní odpověď.

Co se zdrojů obecně týče, pro teorii byly vybrány zdroje relevantní (byť jejich množství není velké a míra využití velmi rozdílná), totéž se týká sekundární české literatury, otázkou jsou primární zdroje (viz níže).

Je zde ovšem problém koncepční. Autor si podle mého názoru ve své práci uložil příliš mnoho cílů, které spolu sice souvisí, ale každý se týká samostatného a dosti složitého problému, jehož vazba k problémům dalším není samozřejmá a musí být jednak osvětlena, jednak doložena. S obojím má autor potíže. Výsledkem je – nápadnější, než v závěru je to v samotné stati – , že autor zpracoval spíše tři relativně samostatné a spolu málo propojené bloky témat (shrnutí teorie koalic plus závěrečný katalog všech vlád ČR z let 1993-2007 zařazených podle typu vytvořené koalice - kap. 1,2, 7; politický marketing a deskripce volební kampaně 2006 – kap. 3; deskripce povolebních jednání 2006 – kap. 4, 5, 6).

Např. teoretický rámec teorie koalic, který je vyložen v první části (kap. 1, 2) sice svědčí o porozumění některým základním problémům teorie, není ale vůbec využit k rozboru hlavního předmětu, tedy průběhu sestavování vlády po volbách v r. 2006. Autor se tímto způsobem svého předmětu dotkne pouze jedním odstavcem v kap. 6 (s. 51). A to jen v tom smyslu, že rekapituluje, jak mohou být zpětně klasifikovány uvažované varianty koalic, nikoli v tom smyslu, že by analyzoval průběh povolebních jednání z hlediska aktérů jako racionální vyjednávací hru, ať už office-seeking, nebo policy-seeking. Je škoda, že autor svůj teoretický rámec nakonec nepoužil – k řešení zvoleného problému by se totiž skutečně výborně hodil – a místo něj zkonstruoval ad hoc faktory výrazně subjektivního rázu. V rámci obhajoby by měl vysvětlit, proč tak učinil.

Podobně, jestliže už autor opustil svůj teoretický rámec a pokládá za klíčové faktory vývoje povolebních jednání nikoli kalkul aktérů, ale ostrost a personalizaci předvolební kampaň a

osobní vztah vůdců ODS a ČSSD, zvláště po povolebním projevu Jiřího Paroubka (s. 37, znovu v závěru s. 55), pak bych očekával, že jednak vliv těchto faktorů na povolební jednání opravdu prokáže, jednak, že si pro to připraví půdu v kapitole věnované předvolební kampani. Bohužel, nečiní ani jedno. V kap. 4-6 se tyto faktory nijak neprokazují: žádný rozbor „šoku“ zástupců politických stran z povolebního projevu Jiřího Paroubka, žádné doklady o osobních důvodech pro které by spolu předsedové ODS a ČSSD odmítali vyjednávat nebo uzavřít koalici apod.. A v kap. 3 sice autor obsáhle rozebírá definice politického marketingu, nebo správný způsob interpretace předvolebních sociologických průzkumů – což by jistě bylo zajímavé v práci o politickém marketingu, pro zvolené téma je to však irelevantní, resp. autor tomu ani žádnou relevanci v dalším výkladu nepřisuzuje – , ale personalizace předvolební kampaně se dotkne pouze jedním odstavcem (druhý odstavec s. 31, jde navíc spíše o tvrzení, než doklad).

S výše zmíněným souvisí další problém. Autor má samozřejmě právo hierarchizovat význam jednotlivých faktorů podle svého uvážení. Omezí-li se však předem jen na určitý typ zdrojů, omezuje tím vlastní manévrovací prostor a výsledek svých úvah tím determinuje daleko dříve, než je nezbytně nutné. Řekne-li autor, že popis i analýzu povolební jednání – tedy jádro své práce – opře o studium „mediálních výstupů“ (s. 9) a skutečně to tak učiní, pak se vystavuje nejen riziku zploštění problémů, ale i vyloženému zkreslení. Jinak řečeno, chápat třeba povolební projev Jiřího Paroubka jako jeden z klíčů k následnému vývoji by bylo obecně legitimní, bylo-li by to opřeno ještě o něco jiného, než autorův pocit vyrůstající z četby tisku a téměř zcela ignorující primární zdroje. Těžko ovšem kvalifikovaně posoudit vliv jednotlivých událostí a hlavně motivaci aktérů – třeba efekt Kubiceho zprávy na postoj ČSSD a Jiřího Paroubka zvláště – , když jako zdroj (třeba) pro postup Jiřího Paroubka autor nepoužil ani osobní rozhovor s ním, nebo s někým z vedení strany, ani zápisy z tehdejších jednání předsednictva nebo ÚVV ČSSD, ani Paroubkovu sjezdovou zprávu (vše dostupné v Archivu ČSSD), dokonce ani samotným Jiřím Paroubkem na internetu šířenou interpretaci apod.).

Autor měl také věnovat větší pozornost formální editaci textu a vyvarovat se jak překlepů (např. „podlanecké sněmovny“ v obsahu, vynechaný rok v druhé větě s. 10, „vzdaných“ s. 10, „miminal“ s. 16, „coalitons“ s. 17, „Kalusem“ s. 41, „Foltýna“ s. 51, „poštu“, dvakrát vynechaná předložka „o“ a chybná pádová koncovka „obtížní“ s. 56, „Kubuce“ s. 61), tak chybějících slov a částí vět (třetí věta na s. 35, obě věty posledního odstavce na s. 36). Také jednotných způsob citování nebyl vždycky dodržen (např. dvojí různé citování Lebeda, Krejčí 2007 na s. 29 nebo proč je Chytilík, Lebeda, Šedo, Čaloud 2006 uvedeno v plném rozsahu a Lebeda, Krejčí, Leontyieva 2004 jako Lebeda, Krejčí... 2004?). Konečně, někde je možno narazit na drobné faktické chyby. Např. „francouzský politolog Luebbert“ (s. 19) je ve skutečnosti americký politolog Gregory Luebbert – soudím tak z toho, že použité vysvětlení je volnou parafrází jedné části jeho *Comparative Democracy*. Kaare Strom (s. 20, 21, 49) nebo Stroom (s. 59) je ve skutečnosti Kaare Strøm.

Shrnutí: Práci doporučuji hodnotit známkou 2-3, v závislosti na průběhu obhajoby.

Martin Polášek, 4.9. 2011